

SINOPSIS DE LES CLASSES

Curs 2019-2020

2on Trimestre

ÀNGELS CASANOVAS ROMEUEL CORALL ROIG A LA CATALUNYA MEDIEVAL

19

El corallium rubrum, o corall vermell és un pòlip amb 8 tentacles que viu en fossats rocallosos amb baixa o nul·la lluminositat. L'àrea de dispersió d'aquesta espècie abraça des del Mediterrani Occidental fins a l'Atlàntic oriental. És una espècie de creixement lent i de difícil extracció. Des d'època antiga va ser emprat com amulet degut a que se li atribuïen poders màgics, i fins i tot en medicina ja que es pensava que tenia propietats curatives. Nogensmenys, el seu ús més important ha estat com a objecte de prestigi ja sigui en joieria o en arts decoratives. En època medieval, i també en segles posteriors, ha estat objecte de comerç des de Catalunya, Sardenya i Sicília i fins a la Mediterrània Oriental, especialment Alexandria i Damasc. A més, altres cultures i religions li han atribuït poders similars pel que el corall ha arribat a l'orient mitjà per rutes terrestres des dels ports del Mediterrani Oriental durant molts segles.

ANDREA SERRANO RAURELLVIC, ART I HISTÒRIA.EL MUSEU EPISCOPAL DE VIC, LA CATEDRAL I LES
PINTURES DE JOSEP MARIA SERT

20

El Museu Episcopal de Vic, la Catedral o l'imponent conjunt pictòric de Josep Maria Sert que aquesta alberga, són tan sols una petita mostra de la riquesa artística i cultural de la ciutat. El Museu, amb una de les col·leccions d'art medieval més importants del món, ens permet comprendre i interpretar millor el passat de la ciutat i com no, la seva catedral, la qual encara avui ens descobreix vestigis desconeguts d'èpoques passades. Un edifici, producte del pas del temps, en què passat i present conformen un tot indissociable. En aquesta conferència, ens centrarem sobretot en el seu interior i en les monumentals pintures de Josep Maria Sert, un dels encàrrecs més importants que rebé aquest muralista català de projecció internacional.

MERCÈ BALAGUER SEBRIÀTASTETS DE FILOSOFIA: PLATÓ I ARISTÒTIL

21

Des de l'antiguitat els humans hem volgut entendre i explicar-nos el món i la realitat que ens envolta. Com a éssers conceptuals, reduïm el món a idees o conceptes. Aquests poden anar de la simple idea d'un objecte, fins els conceptes matemàtics, tot passant per idees que volen representar realitats més abstractes com, per exemple, la justícia, la bellesa...

Aquest procés de formació de les idees, per tant de coneixement del món, ha estat plantejat des de l'antiguitat clàssica fins els nostres dies. Hi ha pensadors que donen especial rellevància a la nostra raó i d'altres que creuen que l'experiència empírica és fonamental. Hem de fer cas als nostres sentits o potser a la nostra raó? Podem realment conèixer objectivament el món? Partim d'esquemes conceptuals previs a l'experiència o tot el que sabem prové d'ella?

En aquesta sessió veurem quina resposta hi donaren dos grans pensadors del món clàssic: Plató i Aristòtil

ANTONI DALMASES PARDO
EL PAISATGE I ELS POETES

L'observació de la natura i l'entorn sempre ha estat un dels pretextos utilitzats pels poetes en les seves composicions. En llegir els poemes, acostumem a fixar-nos més en la visió fotogràfica, externa i visual dels paisatges i els indrets a què ens transporten els versos, potser sense adonar-nos del valor profund i de l'ús estètic i també simbòlic, representatiu, del que refereixen els poemes. De fet, els poetes tracten la realitat i la presenten d'una manera molt diferent de com la veiem amb la mirada quotidiana. Aquesta és la seva tasca. Al llarg de la sessió visitarem alguns dels poetes de la nostra literatura que, utilitzant el pretext del paisatge, han intentat mostrar alguns dels valors profunds i vitals de la nostra existència individual i col·lectiva, parlant-nos a través de la bellesa de la natura i el món que ens envolta.

MARC CASTELLNOU RIBAU
ELS MEGAINCENDIS FORESTALS EN EL CONTEXT DEL CANVI CLIMÀTIC

Explicarem què vol dir el canvi climàtic per als incendis Forestals i què vol dir això per el futur del nostre paisatge.

Com ens afecta i ens afectarà? Analitzarem l'impacte global que des de Catalunya tenim en aquests temes i com aquestes ensenyances globals ens afectaran a casa nostra.

ENRIC CONTRERAS BARBETA
TERÀPIA CEL·LULAR

Del trasplantament de la medul·la òssia a la Immunoteràpia.

La teràpia cel·lular consisteix en la introducció de cèl·lules o material cel·lular a un organisme amb finalitats curatives. El primer gran èxit de la teràpia cel·lular va ser el transplantament de medul·la òssia, que va obrir la porta a la curació de malalties hematològiques de pronòstic molt dolent.

Actualment, la Immunoteràpia, una altra àrea de la teràpia cel·lular, ha irromput amb molta força com a nova eina en el tractament del càncer. La Immunoteràpia consisteix en la utilització cèl·lules del sistema immunitari (limfòcits) amb l'objectiu d'aconseguir una resposta anti-tumoral. Els primers assaigs clínics estan mostrant respostes molt esperançadores en algunes malalties, com per exemple leucèmies.

ALBERT BEORLEGUI I TOUS
ELS ORÍGENS DE HOLLYWOOD A LA RECERCA DEL SOMNI AMERICÀ

La imatge que encara evoquem del vell Hollywood, la d'un lloc màgic i fascinant, va ser creat ara tot just fa poc més de cent anys. El curiós és que els seus impulsors van ser un grapat d'immigrants jueus que, nascuts a Rússia, Hongria, Polònia i Alemanya, van travessar mig món amb quatre dòlars a la butxaca a la recerca del seu somni americà. I començant des de baix de tot, van crear, amb tenacitat, ma dura, esperit comercial i una voluntat de ferro, la major màquina d'entreteniment que el món ha conegut mai. Aquesta conferència és un tribut a tots ells.

CARME JORDI NEBOT
UNA NOVA MANERA DE VEURE LA VIA LÀCTIA

Per primera vegada hem pogut construir un mapa tridimensional de més de mil milions d'estrelles de la nostra galàxia i mesurar-ne el moviment gràcies al satèl·lit espacial GAIA. Gaia ens permet llegir el llibre de la història de la Via Làctia. Com s'ha format? Quines estrelles són originàries de la Via Làctia i quines venen de fora? Quantes barreges amb galàxies externes hem tingut? Què passa quan es barregen galàxies? La xerrada explicarà aquesta nova manera de veure i entendre la galàxia on vivim.

JOAN VIVES BELLALTA

UN RETRAR MUSICAL DE BEETHOVEN, 250 ANIVERSARI DEL SEU NAIXEMENT

27

“Sorgit del cor per a que vagi al cor...” (Beethoven)

Nascut a Bonn (Renània), en el sí d’una família de músics d’origen flamenc i molt pocs anys abans que Goethe publicqués el seu *Werther*, Ludwig van Beethoven (1770-1827) amb el seu poc més de metre i mig d’alçada estava abocat a empènyer el destí de la música cap al romanticisme. Des d’una sordesa creixent i amenaçadora que potser li va impedir sentir les canonades de l’exèrcit de Napoleó sobre Viena, però no el va frenar a empènyer un estil heroic amb el que va consolidar la definició pràctica d’un nou plantejament estètic sono: El romanticisme musical.

Ni la febre del vals ni l’oblit del geni després de la derrota napoleònica van evitar que Beethoven esdevingués un dels més grans visionaris de la història de la música. Les seves Simfonies, Sonates i Quartets són l’essència de la seva obra alhora que un referent inqüestionable per a la posteritat.

28

JOAN TRES ARNAL

GUERAU DE LIOST

Guerau de Liost és el pseudònim de l’olotí Jaume Bofill i Mates, periodista, polític i poeta. Com a poeta, un dels seus temes preferits ha estat la natura, que l’ha centrada en la muntanya del Montseny, a la qual dedica tot un llibre de poemes. No en va, és conegut com “el poeta del Montseny”. També la ciutat de Barcelona és la protagonista d’un versos àgils, populars, però assenyats i cultes a la vegada. Guerau de Liost és el màxim exponent de la civilitat del Noucentisme.

29

VICENÇ VILLATORO LAMOLLA

VIGÈNCIA DE L’ODA A ESPANYA DE JOAN MARAGALL

L’any 1898 Joan Maragall va publicar la seva “Oda a Espanya”. Immediatament després de la guerra de Cuba, que s’havia presentat com un conflicte entre dues maneres de veure el món, Maragall fa una proposta reformista per a Espanya des de Catalunya, però adverteix que si Espanya no accepta ser reformada la conclusió serà el seu vers final “Adèu, Espanya”. Aquest plantejament de finals del segle XIX ha marcat la història catalana i espanyola durant més d’un segle i és imprescindible per entendre el que passa avui mateix en tots dos àmbits.

30

SÒNIA PLANAS CLARAMUNT – CARLES ESPAÑOL

JUJOL I L’OBRA DE SANT JOAN DESPÍ

31

MIQUEL BRUGUERA I CORTADA

LA MEDICINA CATALANA EN EL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XX

El primer terç del segle XX té un gran relleu per la medicina catalana perquè en aquest període tenen lloc una sèrie de fets claus: la modernització de l’assistència sanitària, l’aparició de les especialitats mèdiques, l’inici del sistema mutualista i l’ús del català com a llengua científica. En aquesta presentació examinarem com van ocórrer aquests fets. Parlarem també de com eren la pràctica mèdica i les retribucions econòmiques dels metges, de les primeres metgesses, de l’aparició del Sindicat de Metges i del catalanisme científic.

JOSEP MA. SOLÉ I SABATÉ

VISIÓ CRÍTICA DE LA RELACIÓ CATALUNYA I ESPANYA. PERIODE CONTEMPORANI

32

ENRIC CALPENA I OLLÉ

L'ANY MIL I EL NAIXEMENT DE CATALUNYA

33

NEUS CUPONS PERPIÑÀ

EL MÓN DEL LUXE. LES FRAGÀNCIES

34

El món del luxe i els perfums.

Recorregut històric per la Història del Perfum, des de l'Antiguitat fins als nostres dies. Usos i costums del Perfum. Procés creatiu. La indústria del Perfum avui.

CARLES CASAJUANA I PALET

UN MÓN IMPREVISIBLE

35

Vivim en una de les èpoques més pròsperes i més pacífiques de la història. Però els votants antisistema són cada dia més nombrosos arreu del món i la majoria dels ciutadans no són conscients de les millores econòmiques, de salut, d'educació i de benestar dels últims anys, o no les valoren. L'Europa del benestar està rosegada pel malestar.

Què és el que impulsa tants ciutadans a votar contra el sistema? La globalització. La desoccidentalització del món. L'acceleració del canvi tecnològic. Un mar institucional que ha perdut el pas. El resultat és globalisme contra nacionalisme, liberalisme contra xenofòbia, europeisme contra euroescepticisme.

JOSEP ARGEMÍ RENOM

EL TRANSHUMANISME

36

El Transhumanisme és una filosofia que preten superar l'espècie humana tal i com avui la coneixem, gràcies als avenços de la genètica, la robòtica i la intel·ligència artificial. Importants grups acadèmics i econòmics estan interessats en el tema i hi inverteixen gran quantitat de recursos econòmics i humans. Entre els cervells més destacats que impulsen el moviment hi es el director d'enginyeria de Google, Ray Kurzweil. La conferència revisarà l'estat actual de la qüestió i apuntarà els problemes ètics que planteja per tota la humanitat.

CARMINA OLIVÉ I FERRER

DE NIGTHINGALE A LA INFERMERA D'AVUI

37

Florence Nigthingale (Florència 1829 – Londres 1910) es considera precursora de la infermeria moderna. La comunitat científica infermera valora la seva aportació i el seu llegat va més enllà d'aquesta disciplina, sent reconeguda com figura històrica. Una mostra d'això, com anècdota, és que la seva imatge ha estat present durant 100 anys a un bitllet de 10 lliures. Més científicament ha estat reconeguda, pels seus estudis sobre l'ambient i la problemàtica social, per professionals de la matemàtica, estadística, epidemiologia, salut pública i treball social.

Puig que La 72ena. Assemblea de l'Organització Mundial de la Salut ha declarat l'any 2020 com el de les infermeres i matrones, és de justícia que aportem visibilitat a una figura infermera rellevant i que els seus principis segueixen sent actuals.

La conferència farà una breu contextualització biogràfica de Nigthingale, del moment històric i cultural en que va viure, per seguir amb els principis i fonaments teòrics de la seva filosofia, per acabar amb allò que encara a l'actualitat ens és d'utilitat a la professió, com a paral·lelisme als plantejaments teòrics i pràctics de la infermeria d'avui.

FREDERIC SESÉ SABARTÉS
MÚSICA LAIETANA

38

Entenem per Música Laietana el moviment musical que va pivotar a l'entorn de la sala Zeleste a la dècada dels 70, incloent-hi els quatre concerts a Canet dels anys 75-78.

Coincidint amb els darrers anys de Franco i els primers de la "transició", l'efervescència creativa, i concretament en la música, semblaven no tenir aturador amb artistes com Pau Riba, Sisa, Companyia Elèctrica Dharma, Orquestra Plateria, Jordi Sabatés, Toti Soler, Fusioon, la & Batiste, Barcelona Traction, Iceberg, Santi Arisa, Secta Sònica, Orquestra Mirasol, Blay Tritono, Oriol Tramvia, Música Urbana, Sardineta i d'altres.

La sala Zeleste va recollir una enorme producció musical, en quantitat i qualitat, incloent-hi una oficina de management, un segell discogràfic i una Escola de Música d'on han sortit músics actius durant dècades. En aquell moment no se sabia massa el que s'havia de fer però el que estava claríssim era el que no s'havia de fer: seguir pels camins estètics, comercials i anquilosats de la producció musical.

Per uns anys, Catalunya, amb Barcelona al davant, va ser capdavantera i mirall musical no només d'Espanya sinó d'Europa.

MARC CARBONELL LLIMONA
RESCAT AL MEDITERRANI CENTRAL

39

Una mirada al context actual i a les conseqüències que imposa sobre les operacions de rescat realitzades per l'ONG SOS Mediterranee.

CLAUDI MANS TEIXIDÓ
ENS ENGANYEN LES ETIQUETES DELS ALIMENTS?

40

Les etiquetes dels productes de consum, siguin aliments, cosmètics, detergents o qualsevol altre, són una font d'informació molt variada. Pel que fa als aliments, la informació mínima que ha de contenir està molt regulada i ha de ser veraç. Però molta gent sospita que oculten, total o parcialment, informació que el consumidor voldria tenir. Per altra banda, hi ha qui es queixa de la dificultat de lectura i de comprensió de les etiquetes. A la conferència parlarem de quina informació ha de contenir i de quina haurien d'afegir-hi. Posarem com a exemple dotzenes de productes variats per anar veient l'evolució que han sofert les etiquetes, i algunes pistes de cap on evolucionaran.

JOSEP LLUÍS CAROD ROVIRA
AMÈRICA, CATALUNYA I LA QÜESTIÓ NACIONAL

41

La conferència fa un recorregut per la participació catalana en els diferents processos d'independència dels països llatinoamericans, per la participació catalana en la construcció de nous imaginaris nacionals, bàsicament himnes nacionals dels nous estats, així com en la implicació dels catalans d'Amèrica en el catalanisme més reivindicatiu, al llarg de la història contemporània, del segle XIX ençà.

JAUME AULET I ANTONI DALMASES

UN SENYOR DE TERRASSA I UN HOME DE SABADELL PARLEN –SENSE FER SANG- DE LA COLLA DE SABADELL

Entre 1919 i 1929, a Sabadell, un grup de joves iconoclastes va intentar somoure la vida anodina, carca i monòtona de Sabadell, primer amb accions provocatives i després amb un seguit de propostes culturals que volien contribuir a construir un país modern i sòlid.

Capitanejats per Francesc Trabal, Joan Oliver i Armand Obiols van deixar un pòsit de bon humor i una obra prou sòlida perquè, cent anys després, dediquem una estona a parlar-ne.

Què devien dir-ne, els senyors, de Terrassa, d'aquells eixelebrats? I què en diuen, avui? I els sabadellencs? Com els veien, aleshores? I en conserven res, avui? Els senyors troben que aquells ximplers d'ahir i els ximplers d'avui mereixen alguna atenció? Els homes sabadellencs accepten ser representats per aquells plagues? I per què es produí a Sabadell, la Colla, i a Terrassa no? Què tenen els homes que no tenen els senyors? Aquestes i potser altres qüestions seran abordades al llarg d'un diàleg que, si no arriba a ser prou productiu, potser serà distret i curiós. Veurem què en diuen....